

**CALEN POLÍTIQUES VALENTES
RESPECTE AL CANVI CLIMÀTIC**
**David Bueno
i Torrens**

**Professor i investigador de genètica
de la Universitat de Barcelona**

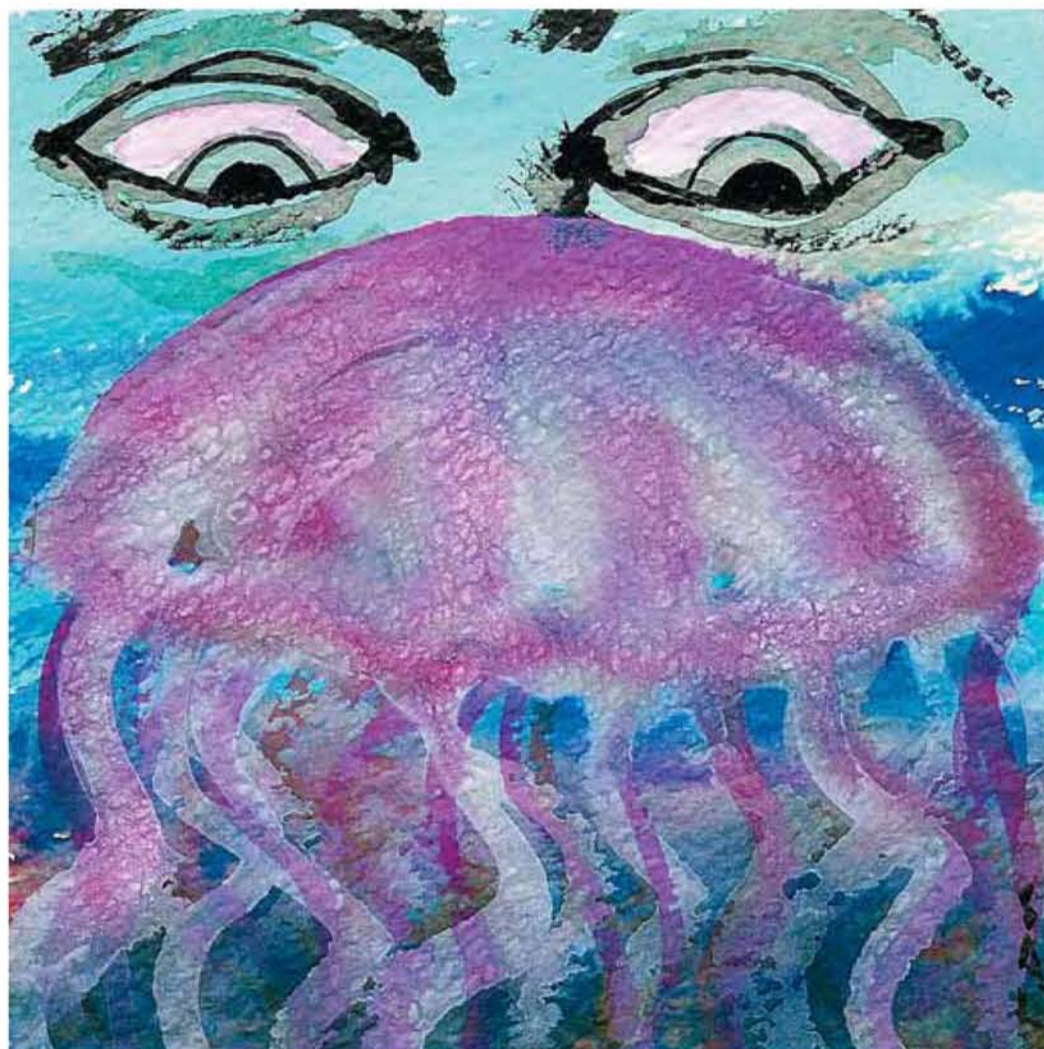
Invasions gelatinoses

Fa anys, durant la meua adolescència, vaig ser un devorador voraç de llibres de ciència-ficció, i no només de ciència-ficció. En un d'aquests llibres, titulat *La legió de l'espai* (1934), Jack Williamson descriu la invasió de la Terra per uns éssers monstruosos procedents d'un arcaic planeta, als quals anomena *els meduses* per llur semblança amb els seus homònims terrestres: "John Star [el protagonista] va captar la semblança superficial, la configuració en forma de volta, l'orla de tentacles que els havia fet merèixer el nom de meduses. Vistos de lluny no resultaven imponents. No semblaven intel·ligents. Tanmateix, la manera com es movien, surant amb aparent facilitat sobre la muralla negra, transmetia una sensació de força i de misteri que inspirava respecte." També inspiren respecte i preocupació les meduses que d'uns anys ençà i de manera creixent envaeixen les nostres costes, que també són seves.

LES MEDUSES PERTANYEN AL GRUP ZOOLOGIC dels cnidaris, que és considerat dels més primitius evolutivament parlant. Actualment es coneixen unes 10.000 espècies de cnidaris, com els coralls, les hidres i les meduses. La seva estructura és molt simple: un sac gàstric amb una única obertura que serveix alhora de boca i anus. Poden presentar dos tipus d'organització morfològica: el pòlip, que viu fix al fons marí, i la medusa, de vida lliure. No totes les espècies presenten la forma de medusa.

LA SEVA REPRODUCCIÓ ÉS CURIOSA. Un grup de cèl·lules del pòlip forma una protuberància que s'independitza i marxa nedant. És la medusa. Les meduses es reproduïxen sexualment, i llur fruit són unes larves també nedadores. Si la larva troba un lloc on enganxar-se, es desenvolupa en forma de pòlip. Si no troba cap lloc on fixar-se, genera directament una nova medusa. Els pòlips també poden reproduir-se asexualment sense passar per la fase de medusa mitjançant una gemma que creix en un costat del seu cos, un tipus de clonació. Com és ben sabut, les meduses tenen forma de campana de la qual pengen diversos tentacles, que en alguns casos poden tenir dimensions considerables i que estan carregats de substàncies urticants. Hi ha meduses les substàncies metzinoses de les quals poden ser mortals, però cap d'elles viu a la Mediterrània.

JA FA 10 ANYS QUE ELS BIÒLEGS MARINS ens alerten sobre el significat ecològic de la proliferació incontrolada d'aquesta animals, un dels molts efectes col·laterals de la frenètica activitat humana, i que ha inspirat una novel·la publicada recentment, titulada *Medusa*, en la qual els seus autors, un biòleg i un periodista, vaticinen un col·lapse mundial dels oceans en un futur alarmantment proper. Les causes de la proliferació de les meduses són clares: la sobreexplotació dels recursos pesquers, que ha fet disminuir el nombre de peixos de mida gran, els principals depredadors de les meduses, i l'augment de la temperatura mitjana de l'aigua marina com a conseqüència de l'escalfament global del planeta, que n'afavoreix la reproducció.

SALVADOR ANTON

“Les causes de la proliferació de les meduses són clares: la sobreexplotació dels recursos pesquers, que ha fet disminuir el nombre de peixos depredadors de les meduses, i l'augment de la temperatura de l'aigua marina”

CERTAMENT L'ACTIVITAT HUMANA INCONTROLADA està canviant les relacions ecològiques de moltes espècies, tant a escala local com global. L'increment de meduses és un clar exemple d'aquest canvi ecològic global, atès que no només es dona a la Mediterrània. A Austràlia, per exemple, la proliferació de meduses és també un fet evident, amb un problema afegit: allà n'hi ha de mortals. I l'any passat el Japó va viure una invasió de meduses gegants que va perjudicar greument la pesca, una de les principals activitats econòmiques del sector primari nipó.

DARRERAMENT HE SENTIT DIVERSES OPINIONS de persones vinculades al sector turístic català que,

amb motius evidents, mostren la seva preocupació per l'efecte negatiu que pot tenir la presència exagerada de meduses sobre el turisme de platja, un dels motors de l'economia del nostre país. Però aquest és un problema local, de fàcil solució: ja fa dècades que en algunes platges de diversos països s'instal·len xarxes per evitar el pas d'animals potencialment perillosos.

ELS PROBLEMES REALS SÓN UNS ALTRES: el canvi climàtic i la sobreexplotació dels recursos. Hi ha qui argumenta, amb tota la raó del món, que al llarg de la història biològica el clima ha canviat moltes vegades, oscil·lant entre valors molt diversos de temperatura i humitat, i que l'estructura dels ecosistemes s'hi ha acabat adaptant. Però ara el canvi és molt ràpid, i nosaltres en tenim bona part de responsabilitat, la qual cosa implica que la solució ha de sortir de nosaltres. Fariem bé de prendre bona nota dels informes dels experts, que preveuen un augment constant de les temperatures i una disminució de la riquesa biològica, que no només afectarà les altres espècies amb les quals compartim planeta, sinó que també durà associat un increment de la quantitat i la magnitud de les catàstrofes humanitàries. Calen polítiques valentes i decidides, i no només reunions ostentoses com les que de tant en tant fan els autoanomenats líders mundials. No podem badar, perquè de planeta només en tenim un, aquest.